

SECTION 1

PEDAGOGICAL SCIENCES

УДК 378.147:34

Мунтян О. О.

к. філол. н., доцент,
доцент кафедри філології та перекладу
Київський національний університет
технологій та дизайну, Україна

ІНДИВІДУАЛЬНІ ФОРМИ ФАХОВОГО СПІЛКУВАННЯ ТА ЮРИДИЧНОЇ РИТОРИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Сучасний ринок юридичних послуг висуває високі вимоги не лише до теоретичних знань і практичних навичок майбутніх юристів, а й до їхньої комунікативної компетентності. Професійна діяльність юриста передбачає постійну взаємодію з різними учасниками правовідносин – клієнтами, опонентами, суддями, прокурорами, слідчими та державними службовцями. Успіх у цій діяльності значною мірою залежить від уміння переконливо, грамотно, етично та аргументовано висловлювати свою позицію. У зв'язку з цим формування індивідуальних форм фахового спілкування є важливим компонентом професійної підготовки студентів-юристів.

Актуальність теми зумовлена тим, що традиційна система вищої юридичної освіти переважно орієнтована на групові форми навчання (лекції, семінари, колоквиуми), через що індивідуальні мовленнєві, психологічні та стилістичні особливості кожного студента часто залишаються поза належною увагою. Водночас практика свідчить, що навіть студенти з високими академічними успіхами нерідко відчувають значні труднощі під час публічних виступів, ведення переговорів чи спілкування з клієнтами в реальних умовах. Фахове спілкування

юриста – це спеціальний вид професійної комунікації, який характеризується офіційністю, точністю формулювань, логічністю, аргументованістю, дотриманням етичних норм та принципом конфіденційності. Важливою складовою фахового спілкування є юридична риторика – мистецтво переконливого публічного мовлення в правовій сфері. Вона поєднує в собі класичні риторичні засоби (етос, логос, пафос) з особливостями юридичної діяльності: чіткістю аргументації, правовою коректністю, умінням працювати з аудиторією, яка часто є критично налаштованою.

Юридична риторика передбачає формування таких умінь, як складання та проголошення судових промов, проведення допитів, ведення переговорів, здійснення консультацій клієнтів, а також підготовку переконливих письмових документів. Без розвинених риторичних навичок навіть глибокі правові знання не завжди дозволяють досягти бажаного результату в професійній діяльності.

Індивідуальні форми фахового спілкування, на відміну від групових, дають можливість максимально персоналізувати навчальний процес. Вони дозволяють викладачеві враховувати індивідуальні психологічні особливості студента, рівень володіння професійною лексикою, темп мовлення, дикцію, невербальну комунікацію та емоційну стійкість. До ключових переваг індивідуальних форм належать глибока корекція недоліків, розвиток професійної впевненості, формування індивідуального комунікативного стилю та професійної ідентичності майбутнього юриста.

Серед найбільш ефективних індивідуальних форм навчання варто виокремити:

- індивідуальні консультації та риторичний коучинг;
- підготовку та детальний розбір усних виступів (судові промови, захисні промови, промови в цивільному процесі);
- індивідуальну роботу з написання та редагування юридичних документів;
- симуляцію професійних ситуацій у форматі «один на один»;

- відеозапис виступів студента з подальшим детальним індивідуальним аналізом риторичних засобів;
- ведення особистого комунікативного портфоліо студента.

Методика впровадження індивідуальних форм має бути поетапною і системною. На молодших курсах акцент робиться на розвитку базових риторичних умінь (чіткість і правильність мовлення, професійна лексика, логічна структура висловлювання). На старших курсах студенти відпрацьовують складні риторичні жанри: судову промову, перехресний допит, переговори в умовах конфлікту. Важливим елементом є регулярний конструктивний зворотний зв'язок викладача, використання сучасних технічних засобів (відеозапис, програмне забезпечення для аналізу мовлення) та поєднання індивідуальної роботи з практичною діяльністю в юридичних клініках і під час стажувань.

Системне застосування індивідуальних форм фахового спілкування у поєднанні з елементами юридичної риторики значно підвищує рівень комунікативної компетентності випускників, робить їх більш упевненими, переконливими та готовими до реальних викликів юридичної практики. Таким чином, індивідуальні форми фахового спілкування, збагачені засобами юридичної риторики, є важливою складовою сучасної юридичної освіти. Їх широке і системне впровадження дозволяє забезпечити персоніфікований підхід до навчання та ефективно готувати конкурентоспроможних, комунікативно грамотних фахівців юридичної галузі.

Список літератури

1. Мунтян, О. О. (2023). Риторика ділового спілкування. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 66(2), 151–154.
2. Мунтян, О. (2023). Способи мовленнєвого впливу під час ділового спілкування. *Наукові праці Міжнар. академії управління персоналом. Філологія*, 2(7), 58–63.